

Handläggare
Gunilla Olofsson
Telefon: 08-508 25605

Till
Socialnämnden
2020-09-22

”Stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende – förslag till bestämmelser om bl.a. omedelbar placering, sekretess och skolgång” (Ds 2020:16)

Svar på remiss från kommunstyrelsen dnr KS 2020/980

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar till kommunstyrelsen på remiss av departementspromemorian ”Stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende – förslag till bestämmelser rörande bl.a. omedelbar placering, sekretess och skolgång” (Ds 2020:16)
2. Beslutet justeras omedelbart

Lena Lundström Stoltz
förvaltningschef

Gunilla Ekstrand
avdelningschef

Sammanfattning

Departementspromemorian ”Stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende - förslag till bestämmelser rörande bl.a. omedelbar placering, sekretess och skolgång” (Ds 2020:16) har remitterats till socialnämnden. Promemorian kompletterar betänkandet ”Ett fönster av möjligheter - stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende” (SOU 2017:112). Syftet med förslagen är att öka rättssäkerheten för och skyddet till barn i skyddat boende liksom barnens rätt till utbildning under tiden för vistelsen i ett skyddat boende.

I betänkandet föreslogs att skyddat boende ska utgöra en ny placeringsform och kräva tillstånd av Inspektionen för vård och omsorg (IVO). I Promemorian vidareutvecklas förslaget och förslag

läggs om en ny bestämmelse i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU, som ger socialnämnden befogenhet att omedelbart kunna placera ett barn i skyddat boende tillsammans med en vårdnadshavare när det saknas samtycke från den andra vårdnadshavaren. Vidare föreslås nya bestämmelser inom offentlighet och sekretess, vissa följdändringar för att tydliggöra elevers rätt att gå i skola när de vistas i skyddat boende eller hem för vård eller boende samt förslag till övergångsbestämmelser.

Förvaltningen bedömer att förslagen som tidigare lagts fram i betänkandet, tillsammans med de kompletterande förslag som läggs fram i denna promemoria, i huvudsak kommer att innebära en ökad rättssäkerhet och ett ökat skydd för barn som vistas i skyddade boenden, liksom att dessa barns rätt till utbildning stärks. Men enligt förvaltningens mening finns det oklarheter som behöver förtydligas. Bland annan gäller detta kriterierna för omedelbar placering enligt förslag till bestämmelser i LVU och begreppet ”vård” i jämförelse med när beslut fattas enligt § 6 LVU i nuvarande lagstiftning. Förvaltningen önskar också ett förtydligande av begreppet ”omedelbar placering”. Förvaltningen har inget att erinra mot att tidsfristen sätts till fyra veckor, men det behöver tydliggöras hur vistelsen ska regleras efter det att tidsfristen löpt ut. Vidare vill förvaltningen framhålla att det är viktigt att kvalitetskraven på skyddat boende fastställs tydligare än i dagsläget. De föreslagna förtydligande bestämmelserna om rätten till skolgång ökar likvärdigheten i fråga om rätten till utbildning för elever i skyddat boende och hem för vård eller boende enligt förvaltningen.

Förvaltningen bedömer att de föreslagna nya bestämmelserna kring framför allt den nya placeringsformen och möjligheterna till omedelbar placering enligt LVU, kommer att leda till en ökad arbetsbelastning för handläggare inom socialtjänsten och större krav kommer att ställas på de skyddade boendena. Detta kan, enligt förvaltningens mening, innebära att kostnaderna för berörda verksamheter kommer att öka.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har till socialnämnden remitterat departementspromemorian ”Stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende - förslag till bestämmelser rörande bl.a. omedelbar placering, sekretess och skolgång” (Ds 2020:16) Remissen har också skickats till Stadsledningskontoret, Utbildningsnämnden, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd samt Södermalms stadsdelsnämnd. Remissvaret ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast 2020-10-06.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom socialförvaltningens avdelning för stadsövergripande sociala frågor i samverkan med socialtjänstavdelningen. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen den 16 september 2020.

Ärendet

Bakgrund

I januari 2018 överlämnades betänkandet ”Ett fönster av möjligheter - stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende” (SOU 2017:112) till regeringen. I betänkandet föreslogs att insatsen skyddat boende ska regleras i socialtjänstlagen (2001:453), SoL, som en ny placeringsform för vuxna och barn som medföljande till en vuxen vårdnadshavare och att begreppet skyddat boende ska definieras i socialtjänstförordningen (2001:937). Vidare föreslogs att skyddat boende ska vara tillståndspliktigt och omfattas av nya kvalitetskrav. Förslag lämnas om att barn i skyddat boende ska omfattas av samma regelverk som andra placerade barn, vilket bl.a. innebär att socialnämnden noga ska följa barnets vistelse där. I betänkandet lades också förslag om ändringar i skollagen (2010:800) för att tydliggöra att elever som vistas i skyddat boende i en annan kommun än i hemkommunen ska ha rätt att bli dels mottagna i en skola i den kommun där de vistas, dels fullfölja påbörjad gymnasieutbildning eller motsvarande utbildning när de återvänder till hemkommunen.

Under beredningen av betänkandet har det framkommit att förslagen bör kompletteras i vissa avseenden. I departementspromemorian läggs kompletterande förslag till nya bestämmelser med syfte att stärka barnrättsperspektivet för barn i skyddat boende.

Departementspromemorians förslag till kompletteringar

De föreslagna förändringarna syftar till att förbättra det omedelbara stödet till barn som vistas i skyddat boende tillsammans med en vårdnadshavare. I promemorian hänvisas till forskning som visar på att konsekvenserna av att barn bevittnar våld är mycket allvarliga. De negativa effekterna av våldet riskerar att försvåra barnets förutsättningar inom alla livsområden, exempelvis möjligheten att tillgodogöra sig undervisning i skolan. Självskadebeteende och kriminalitet är vanligare hos dessa barn jämfört med andra barn. Vidare ökar risken för att barnet som vuxen själv blir utsatt eller utsätter andra för våld. Forskningen tyder på att våldets

följdverkningar kan reduceras väsentligt genom tidiga stöd- och behandlingsinsatser.

De kompletteringar som denna departementspromemoria behandlar gäller främst:

- Förslag till lagstiftning för att ge socialnämnden befogenhet att omedelbart kunna placera ett barn i skyddat boende tillsammans med en vårdnadshavare när det saknas samtycke från den andra vårdnadshavaren.
- Nya bestämmelser om offentlighet och sekretess bl.a. för att möjliggöra sekretess hos kommuner och regioner för adresser till skyddade boenden och hem för vård eller boende som bedriver verksamhet i form av skyddat boende.
- Vissa följdändringar för att tydliggöra elevens rätt att gå i skola när de vistas i skyddat boende eller hem för vård eller boende.
- Övergångsbestämmelser och vissa konsekvensändringar i SoL, lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och i skollagen.

Förslag till lagstiftning för att ge socialnämnden ökade befogenheter

Av nuvarande bestämmelser i 6 kap. 13 a § Föräldrabalken (1949:381), FB följer att socialnämnden kan fatta beslut om vissa åtgärder med endast den ena av två vårdnadshavares samtycke när det krävs med hänsyn till barnets bästa. De åtgärder som avses är bl.a. behandling enligt SoL i öppna former som ges med stöd av 4 kap. 1 § SoL och att utse en kontaktperson eller en kontaktfamilj i enlighet med 3 kap. 6 b § första stycket SoL. Däremot omfattas inte placeringar utanför hemmet.

I betänkandet föreslogs att skyddat boende ska regleras som en placeringsform för vuxna och för barn som följer med en vuxen vårdnadshavare och vara tillståndspliktigt.

I promemorian vidareutvecklas förslaget med att bestämmelserna föreslås regleras LVU. En ny bestämmelse i LVU ska ge socialnämnden befogenhet att besluta om omedelbar placering i skyddat boende tillsammans med endast den ena av två vårdnadshavare för att kunna tillgodose barnets behov av omedelbart stöd och skydd. Förslaget ska inte innebära att barnet är föremål för ”vård” enligt LVU. Socialnämnden bör endast få besluta om omedelbar placering i skyddat boende om beslutet inte

kan avvaktas med hänsyn till risken för barnets säkerhet och hälsa. Det bör vidare krävas att den vårdnadshavare som barnet ska placeras tillsammans med samtycker till placeringen. Om barnet har fyllt 15 år får placeringen beslutas bara om barnet självt också samtycker.

Ett kriterium som bör vara uppfyllt för ett beslut om omedelbar placering i skyddat boende är att det är sannolikt att barnet behöver vård i skyddat boende tillsammans med den skyddsökande vårdnadshavaren och att barnet har bevittnat våld, eller på annat sätt upplevt konsekvenserna av våld mot en förälder, eller att barnet självt har utsatts för våld. Vidare ska den andra vårdnadshavarens samtycke till placeringen inte kunna inhämtas före placeringen eller att särskilda skäl talar emot att samtycket kan inhämtas före placeringen, eller att den andra vårdnadshavaren inte samtycker till placeringen av barnet. Särskilda skäl kan exempelvis vara att socialnämnden med hänsyn till skyddsaspekter inte bör kontakta den andra vårdnadshavaren. Om inte särskilda skäl föreligger ska den andra vårdnadshavarens inställning ha kommit till socialnämndens kännedom och avse den nu aktuella placeringen. Enligt promemorian ska det inte vara tillräckligt med subjektiva antaganden om den andra vårdnadshavarens inställning utan en riskbedömning ska göras där nämnden väger in barnets upplevelser av våldet och konsekvenserna för barn av att bevittna eller utsättas för våld.

En vårdnadshavare som placeras i ett skyddat boende kan ha flera barn. Socialnämndens bedömning av behovet av omedelbar placering bör avse varje barns individuella situation.

Enligt förslaget ska socialnämndens beslut om omedelbar placering i skyddat boende underställas förvaltningsrätten inom en vecka från den dag då beslutet fattades. Förvaltningsrätten ska pröva beslutet så snart det kan ske. Om förvaltningsrätten fastställer beslutet, ska den omedelbara placeringen få pågå under högst fyra veckor från beslutsdatumet. Den tidsfristen bör inte kunna förlängas enligt promemorian. Tidsbegränsningen behövs eftersom det är fråga om ett väsentligt ingrepp i en vårdnadshavares bestämmanderätt. Om socialnämndens beslut om omedelbar placering inte kan avvaktas, får nämndens ordförande eller någon annan ledamot som nämnden har förordnat besluta om placeringen. Beslutet ska anmälas vid nämndens nästa sammanträde.

Om det inte längre finns skäl för beslut om omedelbar placering i skyddat boende föreslås att socialnämnden genast ska besluta att beslutet ska upphöra, på samma sätt som gäller enligt 6 § LVU. Därutöver kan den vårdnadshavare som barnet är placerat tillsammans med när som helst kan välja att avsluta sin placering i

det skyddade boendet eller återta sitt samtycke till att barnet placeras i det skyddade boendet tillsammans med vårdnadshavaren.

Eftersom beslut om omedelbar placering i skyddat boende är en interimistisk åtgärd i ett akut skede bör även ett sådant beslut gälla omedelbart.

Förslag läggs om att offentligt biträde ska förordnas för den som åtgärden avser och för dennes vårdnadshavare, om det inte kan antas att behov av biträde saknas.

Vid beslut om placering av barn i skyddat boende kommer barnet också att omfattas av bestämmelserna i lagen (2017:209) om hälsoundersökning av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet. Socialnämnden bör därför ha befogenhet att besluta om en sådan läkarundersökning även för barn som placeras omedelbart i skyddat boende. Det framgår av 32 § första stycket LVU att även rätten har denna befogenhet. Det behövs därför inte någon ändring i lagen.

I promemorian är bedömningen att det inte behövs några ändringar i lag för att socialtjänstlagens bestämmelser om socialnämndens ansvar för placerade barn ska gälla för barn som placeras omedelbart i skyddat boende.

Det behövs inte heller några lagändringar för att bestämmelserna i LVU om barnets bästa och barnets rätt att få information och framföra sina åsikter ska gälla för barn som placeras omedelbart i skyddat boende.

Då de föreslagna bestämmelserna innebär att barnet under den omedelbara placeringen inte vårdas enligt LVU så kan socialnämnden inte med stöd av den föreslagna bestämmelsen i 6 b § LVU, besluta i frågor som rör insatser från hälso- och sjukvården eller socialtjänsten, utan att först inhämta båda vårdnadshavarnas samtycke, vilket är möjligt när barnet vårdas med stöd av LVU. Till skillnad från vad som annars gäller enligt 14 § LVU kan socialnämnden inte besluta hur den unges umgänge med vårdnadshavare och föräldrar som har umgängesrätt reglerad genom dom eller beslut av domstol eller genom avtal ska utövas. Inte heller kan nämnden besluta att den unges vistelseort inte ska röjas för föräldrar eller vårdnadshavare.

Vårdnadshavarens beslutanderätt i frågor som kräver samtycke under vistelsetiden

Om föräldrarna har gemensam vårdnad måste båda vårdnadshavarna som huvudregel samtycka till de insatser som erbjuds (6 kap. 13 § FB).

Justitieombudsmannen (JO) har i flera beslut konstaterat att vårdnadshavarna måste vara överens om var barnet ska gå i skola.

I betänkandet föreslås att socialnämnden för ett barn som har två vårdnadshavare ska få besluta om val av eller byte av skolenhet utan den andra vårdnadshavarens samtycke om det krävs med hänsyn till barnets bästa.

När det gäller förskolan har JO i olika beslut tidigare konstaterat att placering av ett barn i förskolan normalt är att anses som en del av den dagliga omsorgen och därmed något som den vårdnadshavare som barnet bor hos ensam kan bestämma om. JO har därefter i ett beslut (den 12 juli 2019, dnr 8482–2017) uttalat att frågor om placering i förskola är sådana frågor som barnets vårdnadshavare som huvudregel måste vara överens om. Socialnämnden bör enligt promemorian få befogenhet att besluta om ett barns val eller byte av förskoleenhet på motsvarande sätt som föreslås i betänkandet vad gäller val eller byte av skolenhet. Den i betänkandet föreslagna bestämmelsen i 6 kap. 13 a § första stycket 6 FB bör utvidgas till att omfatta även val eller byte av förskoleenhet.

Bestämmelserna innebär en inskränkning av rätten till privat- och familjeliv för den vårdnadshavare som motsätter sig barnets placering. Ett beslut om sådan placering kan även innebära en inskränkning i barnets rätt till privat och familjeliv. I promemorian görs en proportionalitetsbedömningen av inskränkningen av vårdnadshavarens rättigheter bl.a. enligt artikel 8.2 i Europakonventionen. Inskränkningarna vägs mot intresset av barnets bästa och barnets rättigheter enligt bl.a. barnkonventionen. Sammanfattningsvis bedöms att de inskränkningar som förslagen innebär står i rimlig proportion till de intressen som de är avsedda att tillgodose.

Förslag till nya bestämmelser om offentlighet och sekretess

Enligt föreslagna bestämmelser ska sekretess gälla hos kommun eller region för uppgift om adress till skyddat boende eller hem för vård eller boende som bedriver verksamhet i form av skyddat boende om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att syftet med verksamheten skadas. Sekretessen ska även gälla för uppgift om beteckning på fastighet där verksamhet bedrivs i form av sådana boenden och för uppgift om tomträtt i fastighet där sådan verksamhet bedrivs. För uppgift i en allmän handling föreslås sekretess gälla i högst 40 år.

En sekretessbrytande bestämmelse ska dock möjliggöra att uppgifterna lämnas från en kommun eller en region till en socialnämnd om uppgifterna kan antas att ha betydelse för socialnämndens verkställighet av beslut om placering av enskild i hem för vård eller boende som bedriver verksamhet som motsvarar skyddat boende eller i skyddat boende. Sekretess ska inte gälla för beslut om omedelbar placering i skyddat boende.

Någon meddelarfrihet föreslås inte gälla för uppgift om adress, fastighetsbeteckning eller tomträtt om uppgifterna förekommer hos Inspektionen för vård och omsorg.

För socialnämndens beslut om omedelbar placering i skyddat boende ska meddelarfriheten inskränkas endast i fråga om annat än verkställighet av sådana beslut. Socialnämnden ska utan hinder av sekretess lämna uppgifter om huruvida någon vistas i skyddat boende om uppgifterna för särskilt fall begärs av domstol, en åklagarmyndighet, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Kronofogdemyndigheten eller Skatteverket.

Enligt promemorian bedöms befintliga bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) (OSL) vara tillräckliga för att vid behov kunna sekretessbelägga uppgifter om ett barn och barnets vårdnadshavare när de är placerade i skyddat boende. I OSL finns en bestämmelse som slår fast att det inom socialtjänsten gäller sekretess för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men (26 kap. 1 § OSL).

I betänkandet görs bedömningen att det kan finnas anledning att se över kommunens möjlighet att vid behov sekretessbelägga adressuppgifter vid entreprenader, ramupphandlingar och vid tillämpning av lagen (2008:962) om valfrihetssystem, men att den frågan bör ses över samlat i ett annat sammanhang.

Ibland kan uppgifter om i vilken skola eller förskola ett barn går behöva sekretessbeläggas gentemot den ena vårdnadshavaren när barnet och den andra vårdnadshavaren är placerade i ett skyddat boende, eftersom sådana uppgifter kan röja var det skyddade boendet finns. För skolor gäller enligt 23 kap. 2 § tredje stycket OSL att en skola kan sekretessbelägga uppgifter om en enskilds identitet, adress och andra liknande uppgifter om en enskilds personliga förhållanden om det av särskild anledning kan antas att barnet eller någon närstående till barnet lider men om uppgifterna röjs. På motsvarande sätt kan vissa uppgifter omfattas av tystnadsplikt för en fristående skola.

Om socialnämnden fattar ett beslut om val eller byte av förskole- eller skolenhet med stöd av den föreslagna nya bestämmelsen i 6 kap. 13 a § första stycket 6 FB, har vårdnadshavarna enligt 6 kap. 11 § FB rätt till partsinsyn. Det betyder att vårdnadshavarna har rätt att ta del av uppgifter om barnet i ärendet. Enligt 10 kap. 3 § OSL får sekretessen enligt huvudregeln stå tillbaka när en enskild har rätt till sådan partsinsyn. I betänkandet har det bedömts att bestämmelserna i 10 kap. 3 § och 12 kap. 3 § OSL är tillräckliga för att vid behov kunna sekretessbelägga uppgifter i barnets personakt

hos socialnämnden om dels uppgifter om adress i skyddat boende, dels andra uppgifter i barnets dokumentation i personakten som kan missbrukas av vårdnadshavaren på ett sätt som allvarligt skadar barnet. På motsvarande sätt bedöms i denna promemoria att uppgifter som rör i vilken skola eller förskola ett barn är mottaget med stöd av den föreslagna 6 kap. 13 a § vid behov kan sekretessbeläggas gentemot en vårdnadshavare. Det framgår vidare av 10 kap. 3 § andra stycket OSL att sekretess aldrig hindrar en part i ett mål eller ärende att ta del av en dom eller ett beslut i målet eller ärendet. Uppgifter i en dom eller ett beslut kan alltså aldrig sekretessbeläggas för en part. Av beslutet enligt 6 kap. 13 a § 6 FB borde det endast behöva framgå att åtgärden val eller byte av förskoleenhet eller skolenhet får göras med endast en vårdnadshavares samtycke. Av beslutet behöver det därmed inte framgå till vilken förskola eller skola som bytet sker.

Elevers rätt att gå i skola när de vistas i skyddat boende eller hem för vård eller boende.

I promemorian föreslås att en elev som vistas i en kommun eller i ett samverkansområde för en utbildning på grund av placering i ett skyddat boende ska jämföras med den elev som är hemmahörande i kommunen eller samverkansområdet för utbildningen och gälla alla program. Bestämmelserna om en hemkommuns ersättning till en annan kommun som tar emot en elev, interkommunal ersättning, bör även gälla när en kommun tar emot en elev som vistas i ett skyddat boende. Det behöver inte göras några ändringar i skollagen för att de bestämmelserna ska gälla.

I betänkandet konstateras att många barn i skyddat boende inte får sin rätt till skolgång tillgodosedd. Det föreslås i betänkandet att vistelse i ett skyddat boende inte ska leda till ändrad folkbokföring, i likhet med det som i dag gäller för barn som vistas i ett hem för vård eller boende. För att tydliggöra barn och ungas rätt till skolgång, föreslås i betänkandet att en elev som vistas i ett skyddat boende i en annan kommun än hemkommunen ska ha rätt att bli mottagen i grundskolan eller grundsärskolan i den kommun där eleven vistas, på motsvarande sätt som redan gäller för elever som vistas i hem för vård eller boende. Det föreslås vidare bestämmelser som innebär att barn och unga som vistas i ett skyddat boende ska jämföras med barn och unga som är bosatta i kommunen, när det gäller mottagande till nationella program i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Dessutom föreslås att elever på nationella program i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan ska ha rätt att fullfölja sin utbildning i den nya vistelsekommunen, och kunna fullfölja den tidigare utbildningen i hemkommunen om de återvänder dit. Motsvarande regler gäller redan för elever som vistas eller har vistats i hem för vård eller boende (HVB).

Konsekvenser för kommuner

I betänkandet föreslås att skyddat boende ska bli en ny placeringsform för barn vilket innebär att barn ska kunna placeras i skyddat boende tillsammans med en vuxen vårdnadshavare. Bestämmelser om utredning, vårdplan och genomförandeplan föreslås i betänkandet gälla på motsvarande sätt som för exempelvis placeringar i HVB. En utgångspunkt för kostnadsberäkningarna i promemorian är den kartläggning som Socialstyrelsen presenterade i juni 2020 om hur många barn som vistades på skyddade boenden under period 31 juli 2018 till och med den 1 augusti 2019. Resultatet visade att 6 200 barn vistades i skyddade boenden i hela Sverige. Alla dessa barn har dock inte två vårdnadshavare.

Enligt skollagen är det elevens hemkommun, i huvudsak den kommun där eleven är folkbokförd, som har skyldighet att anordna skolgång för eleven. Det innebär att elevens hemkommun bär kostnadsansvaret för elevens utbildning.

Promemorian bedömer inte att de föreslagna nya bestämmelserna och de tillkommande arbetsuppgifterna för socialtjänsten innebär några ökade kostnader för kommunen.

Vissa konsekvensändringar och övergångsbestämmelser

Kommunernas ansvar för insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade föreslås gälla även för en person som till följd av ett beslut av kommunen är bosatt i ett skyddat boende i en annan kommun. Kommunens ansvar för att tillhandahålla LSS-insatser i en annan kommun bör därför även omfatta den som vistas i ett skyddat boende i en annan kommun.

Socialförsäkringsbalkens bestämmelser om barnbidrag, bostadsbidrag och underhållsstöd kan behöva ändras för att förslaget att införa skyddat boende som en ny placeringsform ska bli så ändamålsenligt som möjligt. Behovet av sådana ändringar bör dock ses över i ett annat sammanhang. Regeringen har gett Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) i uppdrag att utreda frågan. Uppdraget ska redovisas senast den 15 juni 2021.

Förslagen i SOU 2017:112 om tillståndsplikt för skyddade boenden ska kompletteras med övergångsbestämmelser som anger att ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse eller en enskild individ som före ikraftträdandet påbörjat en verksamhet i form av skyddat boende ska senast den 1 mars 2022 ansöka om tillstånd enligt socialtjänstlagen för att få fortsätta att bedriva verksamheten.

En verksamhet som påbörjats utan tillstånd får endast fortsätta fram till dess att ett slutligt beslut i tillståndsärendet fått laga kraft. Förslagen till ändrade bestämmelser föreslås träda i kraft 1 januari 2022.

Jämställdhetsanalys

Konsekvenserna för barn som lever i familjer med våld i nära relationer är allvarliga oavsett barnets könstillhörighet. Förslagen till nya bestämmelser som tidigare har lagts fram i betänkandet och som läggs fram i promemorian gäller alla barn som kan behöva vistas i ett skyddat boende tillsammans med en vårdnadshavare som har utsatts för våld i en nära relation.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Barn som lever med våld i nära relationer är en utsatt grupp, vilket också bekräftats av forskning inom området. När en vuxen person i dagsläget får insatsen skyddat boende och ett barn följer med sin vårdnadshavare till det skyddade boendet fattar ansvarig stadsdelsnämnd oftast inte något beslut om placering för barnet. Barnet blir därmed inte föremål för någon socialtjänstinsats under vistelsen i det skyddade boendet.

Förvaltningen bedömer att förslagen som tidigare lagts fram i betänkandet ”Ett fönster av möjligheter - stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende”, tillsammans med de kompletterande förslag som läggs fram i denna promemoria, i huvudsak kommer att innebära en ökad rättssäkerhet och ett ökat skydd för barn som vistas på ett skyddat boende liksom att dessa barns rätt till utbildning stärks. Dock anser förvaltningen att det finns vissa oklarheter som behöver förtydligas.

Förvaltningen är positiv till att bestämmelserna om omedelbar placering införs i LVU, men anser att kriterierna för den föreslagna bestämmelsen behöver förtydligas till exempel vad gäller begreppet ”vård” i jämförelse med när beslut fattas enligt § 6 LVU i nuvarande lagstiftning. Förvaltningen anser att ett förtydligande också behövs gällande begreppet ”omedelbar placering” när det gäller placering i skyddat boende. I många fall sker en flykt till ett skyddat boende akut, exempelvis nattetid med hjälp av socialjour. Men det är inte heller ovanligt att flykten sker planerat, då det bedöms som säkrast och mindre traumatiskt, inte minst för medföljande barn. Det kan i de senare fallen handla om att den våldsutsatta vårdnadshavaren tar kontakt med socialtjänsten och informerar om att våldsutövaren kommer att vara på arbetet två dagar senare, och att det då finns en möjlighet för den våldsutsatta och dennes barn att lämna hemmet. Är detta också att anses som en

omedelbar placering av barnet, eller ska den föreslagna bestämmelsen endast gälla vid placeringar som sker akut samma dag som behovet av skydd uppmärksammas? Detta behöver förtydligas. Förvaltningen har inget att erinra mot att tidsfristen sätts till fyra veckor, men det behöver tydliggöras hur vistelsen ska regleras efter det att tidsfristen löpt ut. I flera fall är behovet av vistelse i det skyddade boendet längre än fyra veckor.

Vidare förutsätter förvaltningen att Socialstyrelsen får i uppdrag att utforma föreskrifter för den föreslagna nya placeringsformen, så att kraven på verksamheterna blir tydliga. Förvaltningen framhåller att det är viktigt att kvalitetskraven på skyddat boende fastställs tydligare än i dagsläget. Idag varierar barnkompetens och tillgång till verksamheter som mer specifikt riktas till barn mycket mellan olika boenden. Om barn ska placeras i ett skyddat boende måste kvaliteten för dem säkerställas.

De föreslagna förtydligande bestämmelserna om rätten till skolgång ökar likvärdigheten i fråga om rätten till utbildning för elever i skyddat boende och hem för vård eller boende. Möjligheterna ökar för dessa barn att få den utbildning de har rätt till. I betänkandet och promemorian föreslås socialnämnderna få möjlighet genom nya bestämmelser i FB att byta både förskoleenhet respektive skolenhet för barnet utan att båda vårdnadshavarna har samtyckt till detta. Förvaltningen vill i detta sammanhang lyfta vikten av att bedöma konsekvenser för barnet av ett tillfälligt byte. Ett tillfälligt byte under kort tid kan innebära en stor psykisk belastning för barnet som kanske inte i alla situationer motverkas av andra fördelar med bytet. Hur förskole-/skolverksamhet på bästa sätt kan utformas för den grupp barn som bara tillfälligt vistas i ett skyddat boende behöver fortsatt beredning.

Den föreslagna möjligheten till omedelbar placering i ett skyddat boende och den begränsande tidsfristen kommer att kräva ett nära samarbete mellan handläggare inom relationsvårdsteam som ansvarar för den vuxne våldsutsatta vårdnadshavaren och ansvariga handläggare inom den barn- och ungdomsenhet som handlägger utredningen kring barnet. Förvaltningen vill i detta sammanhang lyfta den samverkan som finns kring Barnahus som ett gott exempel.

I promemorian görs en proportionalitetsbedömningen av de inskränkningar som föreslås av vårdnadshavarens beslutanderätt. Inskränkningen av vårdnadshavarens rättigheter enligt Europakonventionen b. a. vägs mot intresset av barnets bästa och barnets rättigheter enligt bl.a. barnkonventionen. Förvaltningen

instämmer i bedömningen att de inskränkningar som förslagen innebär av vårdnadshavares beslutande rätt, står i rimlig proportion till de intressen som de är avsedda att tillgodose.

Slutligen bedömer förvaltningen, till skillnad från vad som framförs i promemorian, att de föreslagna nya bestämmelserna kring framför allt den nya placeringsformen och möjligheterna med en omedelbar placering enligt LVU, kommer att leda till en ökad arbetsbelastning för handläggare inom socialtjänsten och större krav på de skyddade boendena. Detta kan, enligt förvaltningens mening, innebära att kostnaderna för berörda verksamheter kommer att öka.

Bilaga

Stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende – förslag till bestämmelser rörande bl.a. omedelbar placering, sekretess och skolgång (Ds 2020:16)